

Transdisciplinární komeniologický seminář

Semestr podzim 2021

Michal Černý, Pavlína Mazáčová

Termíny, témata, organizace výuky a úkolů

13. 9. (1) M. Černý, P. Mazáčová

- Úvod do předmětu, organizace
- Vývoj osobnosti J. A. Komenského
- Život Jana Amose Komenského
- Fenomén **Jan Amos Komenský** - renesanční, nebo barokní člověk? - ukotvenost na švu epoch

27. 9. (2) M. Černý

- **J. A. Komenský jako filozof, teolog a přírodovědec**
- společná práce nad textem

11. 10. (3.) P. Mazáčová

- **J. A. Komenský jako literární autor**
- Proměny recepce osobnosti a literárního díla JAK formované historickým a společenským vývojem
- společná práce nad textem

25. 10. (4). M. Černý

- **J. A. Komenský jako sociální pedagog**

8. 11. (5.) P. Mazáčová

- **J. A. Komenský jako didaktik-filozof a znalec a učitel jazyků**
- společná práce nad textem

22. 11. (6) HOST

- **expertní komeniologická přednáška**
- téma bude upřesněno

6. 12. (7.) M. Černý (P. Mazáčová)

- **Komeniologie jako vědní disciplína**
- J. A. Komenský a J. Patočka
- společná práce nad textem

V kurzu je plánována exkurze do Moravské zemské knihovny s přednáškou týkající se komeniologického fondu a práce s ním (periodizace, systematizace, kurátorství). Konání exkurze nebo její jiná (online) varianta budou záviset na aktuálních epidemiologických opatřeních.

Úkoly studentů

- studenti budou na každou hodinu **reflektivně číst předem zadané texty a pracovat s nimi** tak, aby byli připraveni na rozpravu, která se v hodině nad texty povede
 - k tomu bude vytvořeno sdílené prostředí v Google Dokumentech
 - konkrétní práce se čtenými texty: odpovědi na otázky s předem danou strukturou
- každý student odevzdá **průběžně celkem 3 reflexe na 4 zadané texty (texty budou každý v rozsahu cca 10-30 stran)**
 - s texty se bude zároveň pracovat v hodinách

Ukončení předmětu

- každý student zpracuje závěrečnou **odbornou esej** v rozsahu 5 stran = **10 000 znaků + seznam sekundární literatury**
 - esej bude předmětem ústní rozpravy při kolokviu

1592 narozen v Uherském Brodě /v Nivnici, dětství u pěstounů, bez vzdělání, práce Karel Starší ze Žerotína – ochránce a podporovatel

1611 studia na univerzitě v Herbornu a poté v Heidelbergu

1614 návrat ze studií – plány na posílení gramotnosti českého národa

učitel a ředitel v Přerově – první z učebnic *Pravidla snazší mluvnice*

projekt ***Linguae Bohemicae Thesaurus*** – Poklad jazyka českého, 40letá slovníková práce, shořel později v Lešně

1616 rektor školy ve Fulneku, kněz Jednoty bratrské, rodina,

Theatrum universitatis rerum – Divadlo veškerenstva věcí, co české

kultuře chybí, chce rozvinout svou nejen spisovatelskou prací (28 sv. enc.)

knihy o teologických, sociálních a morálních záležitostech (autobiografické) –

Listové do nebe, Labyrint světa a ráj srdce

1618 třicetiletá válka

1620 Porážka Čechů na Bílé hoře

učitel a duchovní ve Fulneku do r. 1623 (požár Fulneku, ztráta knihovny, domu i rodiny) – útěchou spisy ***Truchlivý, Labyrint světa a ráj srdce, Centrum***

securitatis

1627 skrývá se ve východních Čechách

čte *Didaktiku* Bodina

odchází do exilu jako nekatolický duchovní, začíná pracovat na spise ***Didactica magna***

1628 v exilu v polském Lešně (do 1656), gymnázium – rektor, farář

1628-38 aktivní v oblasti vzdělání – důležitost vzdělání pro lepší stav věcí lidských –

pansofia = univerzální moudrost, vědění (nový význam pojmu)

didaktické knihy ***Informatorium školy mateřské, Janua linguarum reserata, Vestibulum***

vysvětluje užívání svých příruček pro učitele ve školách

vrchol aktivit – překlad Didaktiky české do latiny jako ***Didactica magna*** (první dílo z obsáhlého spisu ***Opera didactica omnia***) – rozšíření

pansofické bádání – výsledkem ***Předchůdce vševědy (Pansophiae prodromus)***
– publikováno anglickými přáteli

1638 pozván do Švédska reformovat školský systém

1639 publikuje vědecké spisy pansofické

1641 cesta do Anglie – kolej učených mužů, dopis o díle ***Pansophia a Pampaedia***

1642 pozván do Francie kardinálem Richelieuem, ten umírá, cesta do Švédska zanechává pansofie, vrací se ke vzdělání – reformní spis ***Via lucis***
prvotní úvahy o velkolepém díle ***Obecná porada o nápravě věcí lidských***

Elbigenské období

1642 Švédskem ovládaná část Polska Elbig

lingvistické dílo ***Nejnovější metoda jazyků***, jeho částí *Vestibulum linguae latinae*

Několik zahraničních cest na koncily

1648 24. 10., Vestfálský mír, ignorace českých požadavků

Návrat do Lešna, umírá žena, biskup JB Pavel Fabricius

Kšaft umírající matky Jednoty bratrské

V Sárospatáku 1650-1656 – na pozvání vévodů Rákoczyových

Vynikající didaktická díla – třetí řada

Vysvětlující texty k pansofickému projektu školy – *Plán sedmitřídní pansofické školy, Instrukce pro učiteleSchola pansofica*

1654 ***Schola ludus***

1658 ***Orbis sensualium pictus*** – *Svět viditelných věcí v obrazech*

Počátky čtení a psaní pro začátečníky

1654 třetí návrat do Lešna, mj. kvůli neshodám s rektorem školy v Sár.

1655 škola v S. zaniká (mor), ztráta stopy textů v tisku

1656 požár Lešna, ztráta rukopisu *Linguae Bohemicae Thesaurus* aj.

AMSTERDAM

Od r. 1656

1657 říšský sněm v Řezně

1658 vydáno rozsáhlé souborné dílo didaktické ***Opera didactica omnia*** –
Veškeré didaktické spisy, význam předmluv, dedikací a editací pro porozumění
Komenského myšlení

pracuje na nejrozsáhlejším díle ***De rerum humanarum emendatione
consultatio catholica*** (Obecná porada o nápravě věcí lidských)- nevydáno

1668 vysvětluje pansofické projekty Královské vědecké společnosti v Londýně
na konci života vydány **tiskem např. znovu *Labyrint světa a ráj srdce*** aj.

1670 (15. nebo 25. 10.) Komenský umírá

Otázky?